

**UCHWAŁA NR XXV/153/2021
RADY GMINY LIPNO**

z dnia 29 czerwca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 1038) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipno na lata 2021-2025”, w brzmieniu określonym jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Gminy Lipno

Janusz Lorenc

Gmina Lipno

**Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Lipno
na lata 2021-2025**

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	3
2.	ZJAWISKO PRZEMOCY – PODSTAWOWE INFORMACJE.....	4
2.1.	DEFINICJA PRZEMOCY.....	4
2.2.	FAZY PRZEMOCY.....	5
2.3.	RODZAJE I FORMY PRZEMOCY.....	7
2.3.1.	<i>Rodzaje przemocy.....</i>	<i>7</i>
2.3.2.	<i>Formy przemocy.....</i>	<i>8</i>
2.4.	CZYNNIKI RYZYKA.....	10
2.5.	SKUTKI DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	12
3.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	15
3.1.	CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY LIPNO.....	15
3.2.	DEMOGRAFIA.....	16
3.3.	OCHRONA ZDROWIA.....	16
3.4.	EDUKACJA.....	17
3.5.	PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY LIPNO.....	19
3.5.1.	<i>Bezrobocie.....</i>	<i>20</i>
3.5.2.	<i>Ubóstwo.....</i>	<i>21</i>
3.5.3.	<i>Rodziny dysfunkcyjne.....</i>	<i>22</i>
3.5.4.	<i>Uzależnienia.....</i>	<i>25</i>
3.5.5.	<i>Przemoc w rodzinie.....</i>	<i>28</i>
3.5.6.	<i>Przestępczość.....</i>	<i>31</i>
3.6.	KULTURA I SPORT.....	31
3.7.	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	36
3.8.	ANALIZA SWOT.....	38
4.	OCENA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016-2020.....	38
5.	ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	44
5.1.	CELE PROGRAMU.....	45
6.	ZADANIA PROGRAMU.....	45
7.	REALIZATORZY PROGRAMU.....	46
8.	HARMONOGRAM PROGRAMU.....	47
9.	MONITORING I EWALUACJA.....	50
10.	FINANSOWANIE PROGRAMU.....	50

1. Wprowadzenie

Problem przemocy, w tym przemocy w rodzinie nie może być marginalizowany i przemilczany. Złożoność zjawiska i jego skutków dla osoby, rodziny, jak i społeczności lokalnej wymaga szerokiego i komplementarnego podejścia do zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy oraz uwzględniania tych kwestii w polityce społecznej gminy.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. 2020 r., poz. 218 i poz. 956) jest dokumentem, dzięki któremu działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadano ramy prawne podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Uznanie przemocy w rodzinie za przestępstwo daje możliwość instytucjonalnej pomocy jej ofiarom.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia ich negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Lipno na lata 2021 – 2025 (zwany dalej Programem). Zgodnie z zapisami wyżej wymienionej ustawy (art. 6 ust. 2) program zawiera podstawy prawne działania, zasady działania, cele strategiczne oraz sposoby ich realizacji. Formą jego ewaluacji będą sprawozdania z realizacji poszczególnych zadań i celów. Niniejszy Program wpisuje się również w cele zawarte w:

- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Lipno w latach 2021 – 2025 przyjętą Uchwałą Nr XXIII/133/2021 Rady Gminy Lipno z dnia 11 marca 2021 roku;
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (M.P.2021r., poz.235);
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz.218 i 956),
- Ustawie z dnia 12 marca 2004r. o Pomocy Społecznej (tj. Dz. U. 2020r., poz. 1876, 2021 r., poz.803);
- Ustawie z dnia 26 października 1992r. o Wychowaniu w Trzeźwości i przeciwdziałaniu Alkoholizmowi (Dz. U. 2019 r., poz. 2277 z 2020 r., poz.1492);
- Uchwale Nr XX/110/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Lipno na rok 2021, oraz Uchwale Nr XXIII/135/2021 Rady Gminy Lipno z dnia 11 marca 2021 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Uchwalenia Gminnego programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Lipno na rok 2021;

- Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (tj. Dz.U. 2020 r., poz. 1359);
- Ustawie z dnia 6 czerwca 1977 r. Kodeks Karny (Dz.U. 2020 r., poz. 1444);
- Ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1575 z późn. zm.);
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.)

2. Zjawisko przemocy – podstawowe informacje

Przemoc w jakiegokolwiek formie i wobec jakiegokolwiek osoby jest naruszeniem podstawowych praw człowieka, niszczy poczucie godności, szacunku, zaufania do innych ludzi. Przemoc jest przestępstwem. Stereotypy społeczne na temat zjawiska przemocy sankcjonują jej stosowanie w relacjach z bliskimi. Jeśli nie ma zdecydowanej reakcji i interwencji otoczenia następuje stabilizacja i eskalacja przemocy.

2.1. Definicja przemocy

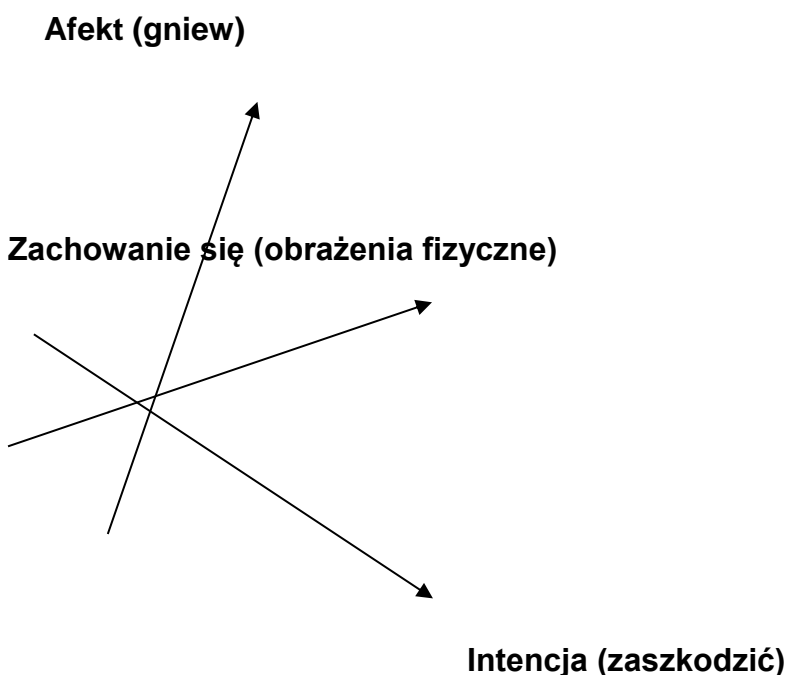
Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym, a rozmaite sposoby wyjaśniania przyczyn przemocy są użyteczne głównie, dlatego że podkreślają różnorodność czynników uwikłanych występowanie przemocy w rodzinie. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie (zwana też przemocą domową) to *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być wszyscy członkowie rodziny: dzieci, rodzice, współmałżonkowie, dziadkowie i babcie. Sprawcami przemocy mogą także być wszyscy członkowie rodziny – zarówno dorośli jak i dzieci.

Przemoc ma różne aspekty i oblicza:

- jest procesem, gdyż nie pojawia się znikąd i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem (poczucie bezkarności po pierwszym akcie oraz bezwolne przyjęcie agresji toruje drogę przemocy),
- toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc (potocznie zwana sprawcą) dąży do uzyskania totalnej dominacji nad osobą doznającą przemocy (potocznie zwanej ofiarą),
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą („nie mogę” jest maską dla „nie chcę”),
- odpowiedzialność jest zawsze po stronie sprawcy niezależnie od tego co zrobiła ofiara,
- przemoc jako bezpośrednia przyczyna osłabia zdolność do obrony,
- przejawia się w różnych formach,
- grożenie przemocą jest aktem przemocy.

Komponenty charakteryzujące akt przemocy:

2.2. Fazy przemocy

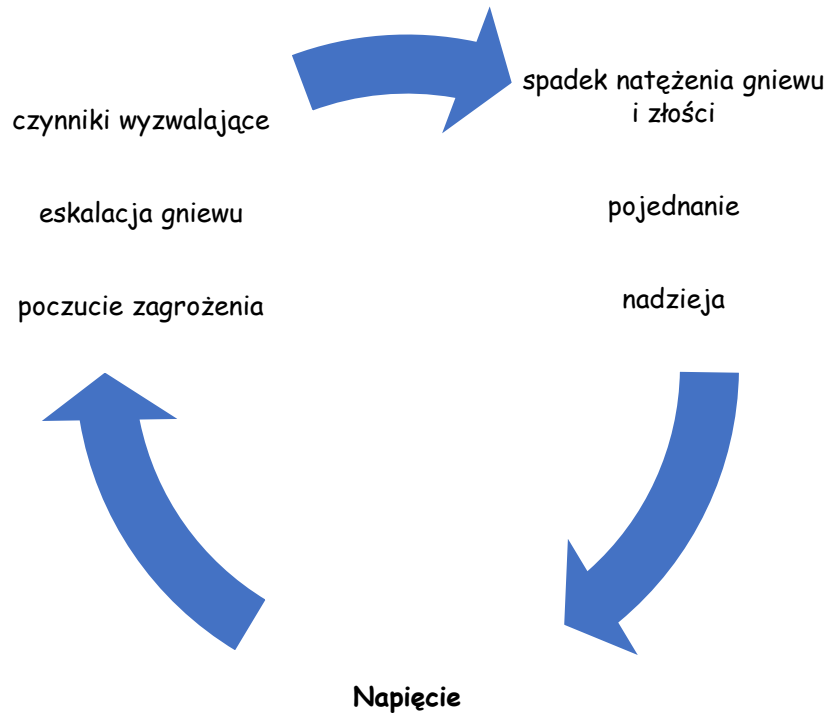
Dla zrozumienia dlaczego tak trudno osobom doznającym przemocy zmienić swoją sytuację ważne jest przyjrzenie się specyficznej relacji między osobą stosującą przemoc a jej ofiarą. Zdecydowana większość ofiar nie doświadcza przemocy w sposób ciągły.

Przemoc nie ma charakteru jednorazowego incydentu, ale ma charakter cykliczny. Obecność tych cykli wyjaśnia proces wiktylizacji osób doświadczających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonyj bezradności.

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swojej intensywności i czasu trwania:

- 1. faza narastania napięcia (in. tworzenia i budowania napięcia)** - między ofiarą a sprawcą przemocy pojawia się napięcie, coraz częściej pojawiają się kłótnie, spięcia. Sprawca jest coraz bardziej poirytowany, prowokuje awantury, stając się przy tym coraz bardziej agresywny. Ofiara próbuje naprawić domową atmosferę. Mimo to w relacji między nimi dominuje stres, frustracja, słaba komunikacja, napięcie. Są one tak silne, że dochodzi do „wybuchu” – przemocy.
- 2. faza gwałtownej przemocy (in. wybuchu, incydentów bicia)** - służy rozładowaniu negatywnych emocji (awantura, walka, pobicie). Zwykle agresję sprawcy wywołuje drobne wydarzenie, w wyniku którego staje się on bardzo gwałtowny i wpada w szal. Agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji).
- 3. faza miodowego miesiąca (in. uspokojenia i miłości)** – po wyładowaniu złości sprawca dostrzega, że posunął się za daleko i w związku z tym przeprosza, obiecuje, że nigdy się więcej nie powtórzy lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

Przemoc

Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza, jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Sprawca coraz bardziej czuje się bezkarny, a jego ofiara – bezradna. Nabiera ona przeświadczenia, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. W wyniku nieskutecznych prób obrony siebie osoba krzywdzona przyjmuje tożsamość ofiary - jest przekonana, że tak naprawdę zasługuje na takie traktowanie (proces wiktyimizacji). Jest to symboliczny „moment” (choć realnie jest to długotrwały proces, a nie moment) zwycięstwa sprawcy nad ofiarą. Jeśli ofiara utrwalonej przemocy nie otrzyma pomocy z zewnątrz jej szanse na wyrwanie się z pułapki i na uratowanie są niewielkie.

2.3. Rodzaje i formy przemocy

2.3.1. Rodzaje przemocy

Kiedy mówi się o przemocy w rodzinie, najczęściej mamy do czynienia z jej dwoma odmianami: fizyczną nazwaną również „gorącą” oraz psychiczną nazwaną „zimną”.

Przemoc gorąca charakteryzuje się niekontrolowanymi wybuchami agresji, wściekłości, chamstwem oraz brutalnością. Sprawca nie przebiera w środkach okazując swoją złość i wyższość, czuje się bezkarny. Towarzyszą jej różnorodne formy ekspresji takie jak: krzyki, głośne wyzwiska, rękoczynny, impulsywne zachowania, gwałtowne zadawanie bólu. Objawy przemocy są jaskrawe i widoczne dla otoczenia. W takich przypadkach częściej reaguje środowisko np. sąsiedzkie, mają miejsce interwencje policji.

Przemoc chłodna jest bardziej „wyrafinowana”: sprawca dużą uwagę zwraca na brak widocznych śladów, objawów, czy świadków. Często ten rodzaj przemocy jest określony jako przemoc „w białych rękawiczkach”. Sprawca znajduje usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomym cierpienia, które spowodował. Z racji braku dowodów ofierze trudno wykazać, że doznała krzywdy, policja i inne służby interweniują rzadko. Sprawcą może być osoba spostrzegana w środowisku jako człowiek prawy i dbający o rodzinę.

Szkody wyrządzone przez tą formę przemocy są często znacznie poważniejsze niż wyrządzone w napadzie złości, ponieważ często trwa całymi latami i wnika głęboko w psychikę ofiary, powodując poważne problemy natury psychicznej, różnorodne lęki i zatracenie poczucia własnej wartości.

W literaturze przedmiotu podkreśla się fakt, iż przemoc fizyczna i psychiczna (emocjonalna) są w istotny sposób ze sobą powiązane – oparte są na potrzebie kontroli i dominacji. Epizody przemocy fizycznej mogą być rzadkie, za to formy przemocy emocjonalnej na ogół zdarzają się częściej. Nie można stwierdzić, że istnieje gradacja od przemocy emocjonalnej do przemocy fizycznej – pierwsza nie musi prowadzić nieodwołalnie do drugiej – to jednak fizyczną można również uznać za przemoc emocjonalną. Na uderzenie wszyscy reagujemy poczuciem upokorzenia i urazy, a więc jest to nie tylko ból fizyczny. Atakowi fizycznemu towarzyszą również prawie zawsze wyzwiska, wulgaryzmy, określenia poniżające czyli przemoc psychiczna, która pozwala sprawcy na utrzymanie pełnej kontroli nad ofiarą.

2.3.2. Formy przemocy

Przemoc w rodzinie jest pojmowana jako wywieranie wpływu na innych ludzi. Może przyjmować różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **przemoc fizyczna** – jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Przejawami przemocy fizycznej są: popychanie,

policzkowanie, szarpanie za włosy, uderzenie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, krępowanie lub uwięzienie(zamykanie w domu), świadome stwarzanie niebezpiecznych sytuacji stanowiących zagrożenie fizyczne (np. szybka jazda samochodem). Przemoc fizyczna jest najbardziej widoczna – pozostawiająca ślady w postaci zadrapań, sińców, złamań.

- **przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, straszenie zabójstwem lub użyciem siły, emocjonalne wykorzystywanie w postaci oskarżania, upokarzania, poniżania, obwiniania i manipulowania poczuciem winy, wyzwisk, oskarżania o spowodowanie przemocy, zaprzeczania i minimalizowania przemocy, wykorzystywania dzieci do sprawowania kontroli, porywania dzieci i przetrzymywania ich, gróźb pozbawienia władzy rodzicielskiej, wrogiego nastawienia dzieci wobec matki/ojca, sztywnego definiowania ról kobiety/mężczyzny.

- **przemoc seksualna** – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy.

- **zaniedbanie** – niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny, narażanie ich na głód, niedożywianie, brak opieki, obojętność, pozostawienie w niewłaściwych warunkach lokalowych i bytowych, chłód emocjonalny. Ta forma przemocy dotyczy głównie dzieci, ale również dotyka osoby starsze, chore i niepełnosprawne.

- **przemoc ekonomiczna (materialna)** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. uniemożliwianie podjęcia lub utrzymania pracy, zabieranie oszczędności, niszczenie wartościowych przedmiotów, nie informowanie o dochodach, wydzielanie środków tylko na te cele, które sprawca uznaje za słuszne, pozostawianie samego partnera z problemami finansowymi i potrzebami rodziny).

- **przemoc polegająca na osaczaniu** – np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia.

- **przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jedną formę przemocy. Zwykle wykorzystuje różne jej formy, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą.

2.4. Czynniki ryzyka

Źródłem przemocy w rodzinie może być wiele przyczyn. Najczęściej wymienia się pięć podstawowych źródeł, które często mogą współistnieć ze sobą i wzajemnie ze sobą korelować.

Są to:

- a) **czynniki biologiczne** (temperament, uszkodzenia OUN, urazy, organiczne uszkodzenia mózgu - trudności adaptacyjne człowieka, padaczka skroniowa - napady niosą za sobą stany zmienionej świadomości, amnezje, agresywne i impulsywne zachowania);
- b) **czynniki psychologiczne** (zaburzenia osobowości - osobowość nieprawidłowa, charakteropatie, zaburzenia kontroli emocjonalnej i kontroli zachowań, stres, frustracja, silne negatywne emocje, chłód emocjonalny, przeżycia traumatyczne- np. bycie ofiarą, świadkiem przemocy);
- c) **czynniki środowiskowe** (niski status socjoekonomiczny, izolacja społeczna rodziny, stres związany z brakiem zatrudnienia, itp.);
- d) **czynniki społeczno-kulturowe** (przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie, stereotypy i przekonania);
- e) **substancje chemiczne** (alkohol, narkotyki - wyzwalają agresję, stymulują i pobudzają do działania, jednocześnie osłabiając zdolność do samokontroli).

Ogólnie można podzielić je na:

- a) czynniki wewnętrzne (osobowość, urazy i choroby psychiczne, charakteropatie, niedojrzałość emocjonalna itp.);

- b) czynniki zewnętrzne (wśród których wyróżnić można złą sytuację rodzinną i ekonomiczną, autokratyczny i bezwzględny model wychowania, brak zatrudnienia, nieodpowiednie wzorce przekazane przez otoczenie).

Czynniki ryzyka przemocy w rodzinie:

- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno-ekonomicznego, tzw. „stresu życiowego” (nieodpowiednie warunki mieszkaniowe, niski lub nieregularny dochód, niski status materialny, bezrobocie, bezosobowy i męczący charakter pracy zawodowej, praca o niskim prestiżu społecznym itp.),
- doświadczanie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne (występowanie ubogich, powierzchownych relacji między małżonkami, liczne konflikty małżeńskie, występowanie w rodzinie znacznej nierównowagi sił, np. silnie kontrolujący mężczyzna i żona o osobowości dziecka),
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny (np. śmierć współmałżonka, rozwód, utrata pracy lub źródeł dochodu, ciężka choroba lub wypadek w rodzinie itp.),
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem (np. dziecko odbierane jest negatywnie, jako niegrzeczne, niedobre, złośliwe, celowo denerwujące, czynienie z dziecka kozła ofiarnego i obwinianie go za różne negatywne stany, brak takich zachowań jak przytulanie, pieszczoty, brak oznak uczuciowości wobec dziecka, nieumiejętność i niechęć rodziców do zabaw z dzieckiem lub przesadne kontrolowanie dziecka, przeszkadzanie mu i narzucanie mu swojej woli),
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodzicielskich (niska wiedza i negatywne postawy wobec wychowania lub postrzeganie wychowanie jako zadania łatwego i nieskomplikowanego, brak wiedzy o możliwościach i potrzebach dziecka),
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka i jego umiejętności (oczekiwania przekraczają jego wiek, dziecko traktowane jest jako starsze i stawiane mu są nieadekwatne do wieku wymagania),
- cechy dziecka i historia jego rozwoju (dziecko „niechciane”, trudności w okresie ciąży, przedwczesne urodzenie się dziecka, jego niska waga urodzeniowa, dziecko „któreś z kolei”, „nie tej płci”, upośledzone fizycznie lub umysłowo, przewlekłe chore, opóźnione

w rozwoju, o specjalnych wymaganiach, np. dziecko tzw. nadwrażliwe, z problemami związanymi ze snem, jedzeniem, sprawiające trudności wychowawcze, dziecko wyjątkowo bystre).

Na podstawie czynników ryzyka nie można wnioskować o związku przyczynowo - skutkowym.

2.5. Skutki doświadczania przemocy w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem bardzo dramatycznym, złożonym i destrukcyjnym. Przejawom agresji w rodzinie towarzyszy niestety społeczne przekonanie o niecelowości ingerencji w wewnętrzne problemy rodziny. Stanowi to poważny problem, uniemożliwiający skuteczną pomoc ofiarom rodzinnej przemocy.

Wszystkie zdarzenia i przejścia związane z wystąpieniem przemocy powodują psychiczny uraz - Zespół Stresu Pourazowego (PTSD). Może być on efektem jednorazowego wydarzenia lub też konsekwencją powtarzającej się spirali przemocy.

Osoby będące ofiarami przemocy charakteryzują się nadmierną czujnością, zewsząd wyczekują sytuacji zagrożenia, są nadmiernie pobudzone, czego efektem są również koszmary senne oraz dolegliwości psychosomatyczne. Takie traumatyczne wydarzenia mogą również niszczyć kontakty społeczne, przyjaźń oraz miłość i przywiązanie do rodziny. Występuje również często pewna ambiwalencja w stosunku do osób krzywdzących: od wycofywania się do rozpaczliwego poszukiwania kontaktu z taką osobą. System obronny ofiary zwykle załamuje się, staje się ona bezbronna i uległa, towarzyszy jej poczucie zniechęcenia, zmęczenia fizycznego i psychicznego oraz rezygnacji we wszystkich sferach życia. Mogą również wystąpić stany tzw. zawężenia, czyli stany zmiany świadomości (stan ten jest swojego rodzaju ucieczką przed rzeczywistością), które przypominają trans hipnotyczny. Występuje wówczas rezygnacja, obniżenie inicjatywy oraz krytycznego osądu, oderwanie od rzeczywistości, a nawet zmiany w odczuwaniu (odrętwienia) oraz zaburzone poczucie rzeczywistości (czasu, miejsca, depersonalizacje).

Osoby, które doznały przemocy przejawiają również zaburzenia regulacji emocji. Nie radzą sobie z wybuchami agresji, występowaniem gniewnych dysforii, innym razem natomiast wyrażają niechęć do jakichkolwiek form przemocy. Towarzyszy im również wzmożone napięcie

oraz nerwowość. Objawy te nasilają się i utrwalają w sytuacji powtarzających się napadów i aktów przemocy.

W sytuacji kiedy jednostka dochodzi do przekonania, iż nie może nic zrobić, nie ma wpływu na sytuację, popada w stan biernej rezygnacji. Często w połączeniu z pewnym specyficznym poczuciem winy (wywołanym przekonaniem, iż to ofiara jest winna takiego zachowania sprawcy - prowokuje) może to doprowadzić do *syndromu wyuczonej bezradności*. Ofiara wówczas „poddaje się”, zaprzestaje jakichkolwiek działań, gdyż zdaj sobie sprawę, iż nie ma znacznego wpływu na to, co się dzieje. Skutki tego syndromu mogą być wielorakie. Od deficytów poznawczych (przekonanie o niemożności zmiany sytuacji i wpływu), poprzez deficyty w motywacji, do deficytów emocjonalnych wyrażających się w stanach apatii i lęku, uczucia zmęczenia i depresji.

Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akt przemocy tj. najczęściej dzieci. Wydarzenia z dzieciństwa mają ogromne znaczenie dla całego życia człowieka. Wpływają na rozwój dziecka, umiejętność współżycia z innymi i budowania bliskich intymnych relacji. Dzieciństwo jest okresem podczas którego kształtuje się nasza osobowość, rozwija emocjonalność i style zachowania. Wszystkie negatywne wydarzenia i urazy uniemożliwiają prawidłowy rozwój, prowadząc dziecko na obszary patologiczne.

Bycie świadkiem przemocy jest silnym urazem, nigdy nie pozostaje bez śladów w psychice. Objawia się on nasilonymi zaburzeniami emocjonalnymi: częsta złość, dużo lęku i smutku, niska samoocena. Zaburzenia powstają także w pozostałych sferach: a) w zachowaniu (agresja, nadpobudliwość, wagarowanie, okrutne traktowanie zwierząt), b) w funkcjach społecznych (niezdolność do empatii, niewielkie umiejętności społeczne, poczucie odrzucenia przez rówieśników),

c) w funkcjach poznawczych (złe oceny w szkole, opóźniony rozwój mowy, nieprawidłowy rozwój intelektualny),

d) w zdrowiu fizycznym (zaburzenia łaknienia, jedzenia, snu, choroby psychosomatyczne, nocne moczenia, opóźniony rozwój fizyczny i motoryczny).

Poważne problemy u dzieci - świadków przemocy w domu - związane są również z wchodzeniem w związki w życiu dorosłym: zły obraz rodziny, miłości, bliskości powoduje, że same często tworzą związki patologiczne, stając się albo agresorem dla swego partnera, albo ofiarą.

Skutki doświadczania przemocy w rodzinie (Anna Brzezińska).

Postawa wobec agresji i przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - traktowanie przemocy jako normalnego zjawiska przynależnego do bycia w rodzinie, - stosowanie przemocy w celu rozwiązania problemów lub konfliktów z rówieśnikami i członkami rodziny.
Postawa wobec rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - poczucie winy z powodu niezgody panującej między rodzicami, - wstyd z powodu agresji członków rodziny, co powoduje, że ofiary izolują się od rówieśników.
Poziom i formy aktywności	<ul style="list-style-type: none"> - nadmierne pobudzenie i nadmierna aktywność w wielu sytuacjach które wcale tego nie wymagają, - osłabienie kontroli nad własnymi reakcjami, duża impulsywność, - duża niecierpliwość w działaniu, nieumiejętność doczekania nagrody.
Jakość relacji interpersonalnych	<ul style="list-style-type: none"> - trudności z zachowaniem dystansu wobec innych osób, - podejrzliwość i nieufność w stosunku do rówieśników i dorosłych, - trudności ze znoszeniem wszelkich ograniczeń.
Emocjonalność	<ul style="list-style-type: none"> - duża zmienność nastrojów (w jednej chwili przechodzenie od zadowolenia do złości bez wyraźnego powodu, - problemy z rozpoznawaniem i nazywaniem swoich uczuć.
Uczenie się agresji	<ul style="list-style-type: none"> - predyspozycje do stawiania się ofiarami agresji i różnych form przemocy ze strony innych ludzi (zarówno dorosłych jak i rówieśników), - tendencja do powtarzania swoich negatywnych doświadczeń we własnych rodzinach i w grupach rówieśniczych, - aprobowanie przemocy jako „normalnego” sposobu rozwiązywania konfliktów w wychowywaniu swoich dzieci.

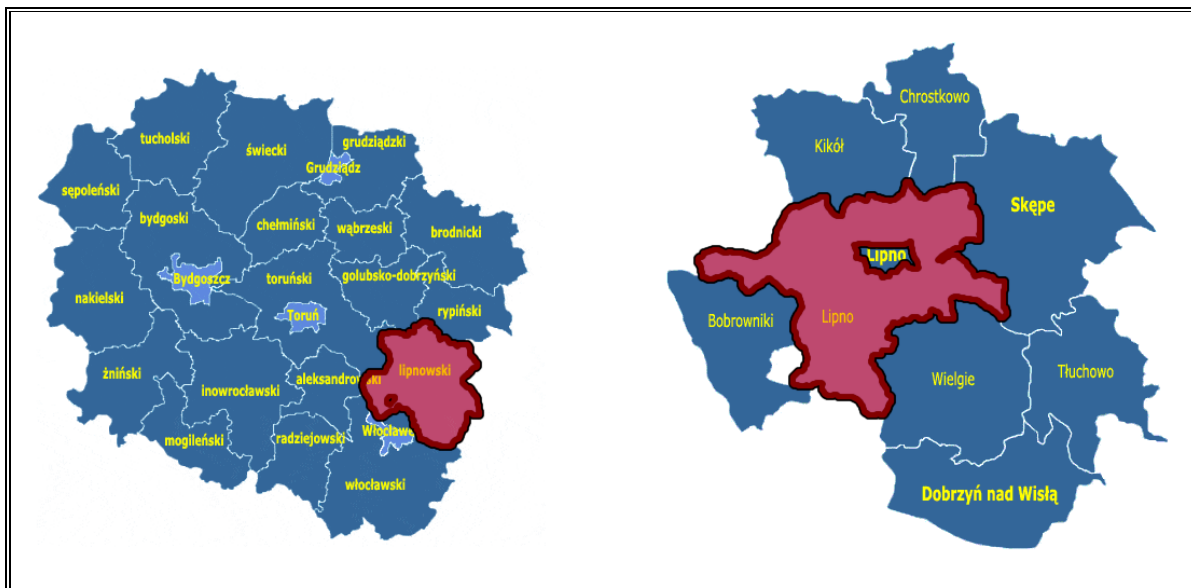
Przemoc nie kończy się samoistnie - pierwszym krokiem do jej przerwania jest przełamanie izolacji i milczenia. Biorąc pod uwagę szereg dramatycznych konsekwencji oraz częstość występowania przemocy w rodzinie należy podjąć działania zmierzające w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka ogólna Gminy Lipno

Gmina Lipno jest gminą wiejską, położoną w powiecie lipnowskim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, około 20 km na północ od Włocławka oraz 40 km na południowy zachód od Torunia i około 80 km od Bydgoszczy. Siedzibą władz Gminy jest miasto Lipno. Według danych GUS jej powierzchnia wynosi 210 km², a gęstość zaludnienia 57 os./km². Jednostka podzielona jest na 36 sołectwa.

Położenie gminy Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Lipno graniczy z:

— miastem Lipno (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),

- gminą Kikół (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Chrostkowo (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Skępe (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Wielgie (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Fabianki (powiat włocławski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Bobrowniki (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Czernikowo (powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie).

3.2. Demografia

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Lipno w roku 2020 gminę zamieszkiwało 11 820 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 5 931 osób, tj. 50,18%, a liczba mężczyzn 5 889 osób, tj. 49,82%. W okresie od roku 2015 do 2017 ogólna liczba ludności na obszarze gminy zanotowała wzrost osiągając w szczytowym momencie 12 057 osób. Następnie w ciągu trzech kolejnych lat liczba ludności zmniejszyła się do 11 820 osób. Ogółem w roku 2020, w porównaniu do roku 2015, na terenie gminy liczba ludności zmniejszyła się o 37 osób, tj. 0,31%. Spadek dotyczył jedynie liczebności kobiet, która zmniejszyła się o 1,35%. Natomiast liczba mężczyzn wzrosła o 0,75%.

Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem		Osoba	11 857	11 930	12 057	11 940	11 828	11 820
w tym:	Mężczyźni	Osoba	5 845	5 898	5 956	5 928	5 895	5 889
		%	49,30%	49,44%	49,40%	49,65%	49,84%	49,82%
	Kobiety	Osoba	6 012	6 032	6 101	6 012	5 933	5 931
		%	50,70%	50,56%	50,60%	50,35%	50,16%	50,18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

3.3. Ochrona zdrowia

Za ochronę zdrowia na terenie gminy oraz zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarze Rodzinni” w Łochocinie. Posiada on w swoich strukturach następujące poradnie specjalistyczne: alergologiczna, neurologiczna, reumatologiczna, reumatologiczna, medycyny sportowej,

dermatologiczną, logopedyczną, laryngologiczną, chirurgiczną oraz ginekologiczną. Ponadto przy placówce znajdują się punkt apteczny.

Dostęp do aptek oraz większej liczby lekarzy specjalistów i szpitala zapewniają pobliskie miasta, głównie Lipno, ale też m.in. Włocławek, Toruń i Bydgoszcz.

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ogółem o 433 porady, tj. 5,73%. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Opieka zdrowotna na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	7 557	7 518	7 450	7 390	7 124
Przychodnie ogółem	ob.	1	1	1	1	1
Punkty apteczne	ob.	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.4. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje:

- Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach,
  - Szkoła Podstawowa w Radomicach,
  - Samorządowe Przedszkole w Radomicach,
- Zespół Szkół w Karnkowie,
  - Szkoła Podstawowa w Karnkowie,
  - Samorządowe Przedszkole w Karnkowie,
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu,
  - Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie,
- Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie,
  - Oddział przedszkolny w SP Maliszewo,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu,
  - Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie,
  - Oddział przedszkolny w SP Wichowo,
- Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu,

- Punkt Przedszkolny w Maliszewie,
- Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszcu,
- Punkt Przedszkolny w Wichowie.

Ponadto na terenie gminy znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wierzbicku,
- Panaceum-Omega Niepubliczne Centrum Kształcenia Zawodowego Maria Jolanta Wyborska w Łochocinie.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Szkoły na terenie gminy zapewniają wszechstronny rozwój podopiecznych, dają poczucie bezpieczeństwa, są przyjazne i otwarte. Przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego oparte na podstawie programowej wychowania przedszkolnego. Bazę oświatową uzupełniają zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę oraz hale sportowe znajdujące się przy niektórych placówkach szkolnych, z których korzystają uczniowie.

Edukacja na terenie gminy Lipno (stan na dzień 30 czerwca 2019 r.)

Placówka oświatowa		Liczba uczniów [osoba]	Liczba oddziałów [szt.]
Zespoły szkół			
Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach		249	13
w tym:	Oddziały gimnazjalne	38	2
	Szkoła Podstawowa w Radomicach	173	9
	Samorządowe Przedszkole w Radomicach	38	2
Zespół Szkół w Karnkowie		391	20
w tym:	Oddziały gimnazjalne	71	3
	Szkoła Podstawowa w Karnkowie	289	15
	Samorządowe Przedszkole w Karnkowie	31	2
Szkoły podstawowe			
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie		163	9
w tym:	Oddziały gimnazjalne	20	1
	Szkoła Podstawowa w Wichowie	143	8

Placówka oświatowa	Liczba uczniów [osoba]	Liczba oddziałów [szt.]
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu	83	8
Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie	103	8
Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu	72	8
Przedszkola		
Oddział przedszkolny w SP Radomice	54	3
Oddział przedszkolny w SP Karnkowo	26	2
Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie	9	1
Oddział przedszkolny w SP Maliszewo	13	1
Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz	6	1
Oddział przedszkolny w SP Wichowo	40	2
Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu	20	1
Punkt Przedszkolny w Maliszewie	14	1
Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszczu	15	1
Punkt Przedszkolny w Wichowie	20	1
Razem	1 278	80

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipno za 2019 rok

3.5. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Lipno

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

W roku 2019 na obszarze gminy Lipno pomoc i wsparcie z pomocy społecznej uzyskało 1 014 osób co stanowiło 8,51% wszystkich mieszkańców gminy. W porównaniu do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 161 osób, tj. 15,88%.

3.5.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Rolniczy charakter gminy Lipno przesądza o braku znaczących zakładów pracy, zatrudniających więcej niż kilkunastu pracowników. Konkurencyjne położenie sąsiednich gmin (Skępe) i miasta Lipno sprawia, że inwestorzy lokują działalność na terenach tamtych jednostek, co odbywa się ze szkodą dla gminy Lipno. Pocieszeniem jest to, że część mieszkańców gminy może podjąć pracę w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w pobliskim Włocławku i Toruniu dzięki dogodnemu położeniu komunikacyjnemu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie gminy Lipno.

Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]					
Stopa bezrobocia rejestrowanego	13,1	13,7	10,7	8,8	8,3
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	983	1038	802	658	616
Kobiety	537	637	500	421	397
Mężczyźni	446	401	302	237	219
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	161	153	141	94	117
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	19	19	17	8	13
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
Bezrobotni do 25 roku życia	189	202	142	129	103
Bezrobotni od 26 do 50 roku życia	760	789	630	501	488
Bezrobotni powyżej 51 roku życia	34	47	30	28	25

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	101	75	78	72	60
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	509	579	412	330	320
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	190	162	127	103	86
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	183	222	185	153	150
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie gimnazjalne i poniżej	343	364	270	197	186
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	292	304	241	206	192
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	116	126	97	84	74
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	144	158	134	122	103
Wykształcenie wyższe	88	86	60	49	61

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się znacznie, bo aż o 50,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 51,99%.

Liczba beneficjentów GOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	358	304	269	212	179
Liczba osób w tych rodzinach	1 258	1 063	914	716	604

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

3.5.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa zmniejszyła się o 47,91%, a liczba osób w tych rodzinach o 52,64%.

Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	478	423	398	295	249
Liczba osób w tych rodzinach	1 647	1 453	1 319	961	780

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

3.5.3. Rodziny dysfunkcyjne

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

W rodzinie dysfunkcyjnej często występują sytuację, gdzie:

- 1) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
- 2) występuje problemem wykorzystywania seksualnego, czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- 3) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- 4) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)

- 5) występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podjętując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jakie niesie rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Najbliżej rodziny znajduje się asystent rodziny.

Asystent rodziny

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo-wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny, które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań, czy też zaniechań. Asystent podejmując współpracę z rodziną rozpoznaje poziom jej destrukcji i opierając się na metodyce podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach oraz dialogu motywującym wspiera rodzinę do pozytywnych zmian, do wydobywania i pomnażania ich zasobów, zawsze zgodnie z dobrem rodziny i w zindywidualizowanym tempie realizacji działań. Asystent, jako osoba wspierająca,

w czasie spotkań z rodziną motywuje, komplementuje, informuje, podejmuje działania wychowawcze, towarzyszy, podnosi umiejętności rozwiązywania problemów, czasami również narzuca wymagania, przydziela zadania, czyli używa całego wachlarza metod, dzięki którym rodzina ma szansę na reintegrację, a dzieci na wychowywanie się w atmosferze miłości, akceptacji i rozumienia ich potrzeb. Zakres działań podejmowanych przez asystenta rodziny jest bardzo szeroki, jednym z takich działań jest nawiązywanie współpracy z wszystkimi instytucjami związanymi z daną rodziną (np. pracownik socjalny, kurator, pedagog szkolny, wychowawca, dzielnicowy itd.) W 2020 roku w ramach współpracy z policją, asystent odbył 12 wizyt wspólnie z policjantem dzielnicowym, 26 razy kontaktował się z placówkami oświatowymi tj. pedagogami i wychowawcami ze szkół w następujących miejscowościach: Radomice, Karnkowo, Trzebiegoszcz, SP 2 Lipno, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Wielgim. Współpraca z instytucjami oświatowymi doprowadziła do większego zaangażowania rodziców w życie szkolne dzieci oraz zrozumienia ich potrzeb. Dzieci uzyskiwały wsparcie w zakresie poprawy wyników w nauce. Asystent rodziny współpracował z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Lipnie. W związku z podjętymi działaniami w 13 rodzinach objętych pomocą asystenta w 2020 roku z pomocy Poradni skorzystało 18 dzieci . Pomoc obejmowała: poradnictwo dla rodziców oraz przebadanie dzieci na okoliczność problemów dydaktycznych i wychowawczych, czego efektem było wydanie opinii psychologiczno-pedagogicznych i orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, mających na celu poprawę funkcjonowania dzieci w szkole i dostosowanie odpowiedniej pomocy dydaktycznej do potrzeb. 5 dzieci brało udział w zajęciach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Odbyły się 33 spotkania z kuratorami w ramach współpracy mającej na celu pomóc rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.

W rodzinach z problemami alkoholowymi prowadzono profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w celu wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W wyniku współpracy z asystentem 4 osoby podjęły leczenie w Poradni Terapii Uzależnień w Lipnie. 3 osoby podjęły leczenie odwykowe na Oddziale Odwykowym w Czerniewicach. 2 osoby poddały się zabiegowi p/alkoholowemu. 7 rodzin z którymi współpracuje asystent rodziny skorzystało ze wsparcia psychologa z Punktu Konsultacyjnego działającego przy GKRPA.

Współpraca z asystentem rodziny w 2020 roku na terenie Gminy Lipno

Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	Ogółem		13
	w tym	zobowiązane przez Sąd	10
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	do 3 miesięcy		0
	powyżej 3 do 12 miesięcy		5
	powyżej roku		7
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę	w tym	ze względu na uzyskanie pełnoletności dzieci	0
		ze względu na osiągnięcie celów	1
		ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	0

Zgodnie z art. 11 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Asystent rodziny kierowany jest do rodziny za zgodą Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, na podstawie wywiadu środowiskowego, który przeprowadzany jest po dokonaniu analizy sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego.

3.5.4. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze

zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,

- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	6	5	9	7	4
Liczba osób w rodzinach	25	13	20	16	9
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	1	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	1	0	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Lipno

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba udzielonych porad prawnych	0	0	0	0	0
Liczba udzielonych porad psychologicznych/psychoterapeuta	265	237	217	168	182
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	18	16	12	1	3
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	18	16	12	1	3
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	18	16	12	1	3
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	18	16	12	1	3
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach / Liczba dzieci objęta działaniami profilaktycznymi w szkołach	420	430	511	310	250

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia;
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej;
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

GOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne, informuje o możliwości skorzystania z terapii, informuje o poradnictwie specjalistycznym, współorganizuje wypoczynek dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, pomoc materialna w formie odzieży, opału, posiłku oraz prowadzi działania profilaktyczne w szkołach związane z uzależnieniami.

Zadania ujęte w Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii są inicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie powołaną przez Wójta Gminy Lipno. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

Przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa również Punkt Konsultacyjny, który udziela pomocy ze strony psychologa oraz instruktora terapii uzależnień osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnień.

Na terenie gminy wiejskiej oraz miasta Lipna brak jest Oddziału Odwykowego dla uzależnionych od alkoholu. Istniejący w SP ZOZ II Oddział Psychiatryczny prowadzi jedynie diagnozę, leczenie farmakologiczne i detoksykacje osób uzależnionych. Z tego powodu osoby uzależnione, które dobrowolnie chcą podjąć leczenie odwykowe, jak i osoby uzależnione wobec których jest orzeczenie Sądu kierowane są na terapię do Poradni Uzależnień od Alkoholu w Lipnie oraz do Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu.

3.5.5. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody oraz upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2015-2019 jedynie w roku 2015 i 2018 zanotowano rodziny objęte pomocą z powodu przemocy w rodzinie.

Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	2	0	0	1	0
Liczba osób w rodzinach	12	0	0	5	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają

rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, oświatą, ochroną zdrowia oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach zauważyć można, że ofiary przemocy to praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawami przemocy domowej są natomiast mężczyźni.

Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba ofiar przemocy domowej		33	44	27	27	20
w tym:	kobiety	23	42	25	27	18
	mężczyźni	0	2	1	0	0
	dzieci	10	0	1	0	2
Liczba sprawców przemocy domowej		33	44	27	27	20
w tym:	kobiety	0	2	1	0	2
	mężczyźni	33	42	26	27	18
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie		25	29	29	29	31
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		25	29	29	29	31

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Na terenie gminy uchwalany jest również Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipno w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie oraz minimalizowania jej negatywnych następstw w życiu społeczeństwa lokalnego.

Zespół Interdyscyplinarny

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.; Dz. U. z 2021 r., poz. 803; Dz.U. z 2020 r. poz. 1963; Dz.U. z 2019 r. poz. 1690; Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; Dz.U. z 2019 r. poz. 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Lipno, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Niebieska Karta

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszane pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do

wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie gminy Lipno w roku 2020 sporządzono 33 Niebieskich kart.

3.5.6. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019. Zgodnie z nimi liczba przestępstw w analizowanym okresie czasu ulega wahaniom i trudno jednoznacznie stwierdzić przyszły trend liczby przestępstw.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba przestępstw		198	162	214	223	185
w tym:	kradzież rzeczy obcej	21	15	19	18	25
	kradzież z włamaniem	25	15	13	20	21
	rozboje	1	2	1	0	0
	bójki i pobicia	3	1	2	6	1
	uszczerbek na zdrowiu	2	1	0	2	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Komenda Powiatowa Policji w Lipnie realizuje również szereg programów i działań profilaktycznych m.in. Program profilaktyczno-prewencyjny poświęcony bezpieczeństwu niechronionych uczestników ruchu drogowego czy różnego rodzaju szkolenia i pogadanki na temat bezpieczeństwa w szkołach.

3.6. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Na terenie gminy Lipno zadania z zakresu kultury realizuje głównie **Ośrodek Kultury Gminy Lipno z siedzibą w Wichowie** oraz **Biblioteka Publiczna Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach**. Pozostałymi placówkami są Wiejski Dom Kultury w Trzebiegoszczu, Wiejski Dom Kultury w Chodorążku i Świetlica Wiejska w Radomicach.

Podstawowym celem działalności Ośrodka Kultury jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie gminy polegającą na organizowaniu i prowadzeniu wielokierunkowej działalności kulturalnej rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury. Ponadto Ośrodek może prowadzić również inne działania mające na celu zaspokajanie społecznych potrzeb mieszkańców gminy, w tym tworzyć warunki sprzyjające rozwojowi sportu. Placówka realizuje następujące zadania:

- organizowanie spektakli, koncertów, prelekcji, wystaw itp.,
- inspirowanie, organizowanie i nadzorowanie imprez kulturalnych, sportowych, spotkań, festynów, biesiad, festiwali, przeglądów na terenie gminy, itp.,
- wpieranie, popularyzację i promocję twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki,
- tworzenie warunków do rozwoju twórczości, folkloru, rękodzieła ludowego oraz artystycznego,
- gromadzenie i wykorzystywanie zasobów informacyjnych dotyczących zjawisk kulturalnych i społecznych środowiska lokalnego,
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych, kulturalnych, sportowych i edukacyjnych wspierających rozwój lokalny gminy,
- prowadzenie działalności wydawniczej oraz promowanie gminy,
- realizację pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych jako elementu oddziaływań profilaktycznych,
- administrowanie gminnymi obiektami i urządzeniami, polegające w szczególności na przeprowadzaniu inwestycji, modernizacji oraz remontów,
- pozyskiwanie środków pozabudżetowych na działalność statutową Ośrodka.

Ośrodek realizuje różnego rodzaju imprezy organizowane w placówkach gminy, a także występy reprezentujące gminę na zewnątrz m.in. konkursy, przeglądy, festiwale czy imprezy integracyjne. Liczba imprez kulturalnych na przestrzeni lat 2015-2019 wzrosła o 4,72%, jednak liczba uczestników zmniejszyła się o 25,97%.

Tabela 1. Imprezy kulturalne na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba imprez	szt.	106	120	85	99	111

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba uczestników imprez	osoba	8 875	7 290	7 485	8 011	6 570

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przy głównej siedzibie Ośrodka Kultury oraz przy placówkach wchodzących w jego strukturę działa również wiele grup artystycznych, kół, klubów i sekcji m.in. teatralnych, muzyczno-instrumentalnych, wokalnych, folklorystycznych, tanecznych, plastycznych i kulinarnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2015-2019 ich liczba zanotowała spadek, jednak liczba członków do nich należąca wyraźnie wzrosła.

Tabela 2. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Grupy artystyczne	szt.	4	7	7	6	3
Członkowie grup artystycznych	osoba	63	81	125	99	43
Koła, kluby i sekcje	szt.	39	15	19	35	16
Członkowie kół, klubów i sekcji	osoba	262	234	406	431	407

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Biblioteka Publiczna Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach jest samodzielną jednostką samorządową Gminy Lipno, która realizuje swoje działania statutowe w sferze gromadzenia, opracowania, przechowywania, udostępniania i ochrony materiałów bibliotecznych. Ponadto prowadzi również działalność informacyjno-bibliograficzną, popularyzację książki i czytelnictwa. Posiada cztery następujące filie biblioteczne:

- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 1 w Jastrzębiu,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 2 w Karnkowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 3 w Trzebiegoszczu,
- Biblioteka Publiczna Gminy Lipno Filia nr 4 w Wichowie.

Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,

- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, z uwzględnieniem szczegółowych potrzeb dla młodzieży,
- popularyzacja książki, wiedzy, czytelnictwa,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami, stowarzyszeniami, służące rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- prowadzenie działalności informacyjnej, udostępnianie informacji wewnętrznych i zewnętrznych oraz doskonalenie form i metod pracy biblioteki.

Oprócz działalności podstawowej Biblioteka oraz jej filie organizują różne spotkania autorskie, wystawy, lekcje biblioteczne, zajęcia z dziećmi oraz wycieczki do bibliotek. Biblioteki włączają się też m.in. do akcji „Cała Polska czyta dzieciom” czy „Akcja Lato”.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku księgozbiór Biblioteki Publicznej Gminy Lipno z siedzibą w Radomicach liczył ogółem 40 630 woluminów, z czego:

- Biblioteka Główna w Radomicach – stan faktyczny: 10 123 woluminów,
- Filia nr 1 w Jastrzębiu – stan faktyczny: 5 716 woluminów,
- Filia Nr 2 w Karnkowie – stan faktyczny: 7 074 woluminów,
- Filia nr 3 w Trzebiegoszczu – stan faktyczny: 8 609 woluminów,
- Filia nr 4 w Wichowie – stan faktyczny: 9 108 woluminów.

Ogółem w 2019 roku zarejestrowano 1 181 czytelników. Liczba odwiedzin i udzielonych informacji to: 23 848, w tym:

- Biblioteka Główna w Radomicach: zarejestrowano 323 czytelników oraz 3 432 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 1 w Jastrzębiu: zarejestrowano 320 czytelników oraz 9 041 odwiedzin w bibliotece,
- Filia Nr 2 w Karnkowie: zarejestrowano 196 czytelników oraz 1 809 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 3 w Trzebiegoszczu: zarejestrowano 113 czytelników oraz 644 odwiedzin w bibliotece,
- Filia nr 4 w Wichowie: zarejestrowano 229 czytelników oraz 8 922 odwiedzin w bibliotece.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2015-2019 liczebność księgozbioru zmniejszyła się o 5 086 woluminów, tj. 11,13%. Spadek zanotowała również liczba czytelników w ciągu roku, która zmniejszyła się o 2,32% oraz liczba wypożyczonego księgozbioru na zewnątrz notując spadek o aż 56,92%.

Tabela 3. Działalność biblioteczna na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Księgozbiór	wol.	45 716	43 118	41 951	41 294	40 630
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 209	1 160	1 263	1 289	1 181
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	33 438	20 785	15 914	12 934	14 406

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz Ośrodka Kultury i Biblioteki, ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią również placówki oświatowe i remizy OSP, które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz animatorem życia kulturalnego na wsi. Zapewniają dodatkowy dostęp do źródeł wiedzy i do nowości wydawniczych oraz tworzą środowisko alternatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, spełniając w ten sposób swoje zadania statutowe. Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Dzięki działaniom obejmującym remonty szkół, remiz i świetlic, obywatele gminy otrzymują atrakcyjne warunki do zbiorowych spotkań, zabawy oraz pracy. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie funkcjonowania szkół, świetlic oraz remiz, osiągnięta została swoista integracja mieszkańców. Ponadto odnowione budynki w powiązaniu z pięknymi krajobrazami i walorami przyrodniczymi zwiększają atrakcyjność gminy pod względem rekreacyjno-turystycznym.

Do jednostek OSP działających na terenie gminy należą: OSP Chlebowo, OSP Radomice, OSP Łochocin, OSP Krzyżówki, OSP Brzeźno, OSP Karnkowo, OSP Jankowo, OSP Maliszewo, OSP Wichowo, OSP Popowo, OSP Wierzbick, OSP Ostrowite, OSP Trzebiegoszcz, OSP Złotopole, OSP Barany oraz OSP Zbytkowo.

Ponadto na terenie gminy działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizują przede wszystkim szkoły, przy których zlokalizowane są zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Lipno co roku uchwała Roczny program współpracy gminy Lipno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok Uchwałą Nr XX/114/2020 Rady Gminy Lipno z dnia 8 grudnia 2020 roku.

Celem głównym Programu jest budowanie współpracy partnerskiej pomiędzy samorządem, a podmiotami Programu gwarantującej pełne i skuteczne zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy.

Cele szczegółowe programu to:

- wspieranie przez władze Gminy, wartościowych przedsięwzięć podejmowanych przez podmioty Programu w ramach ich statutowej aktywności,;
- uzyskiwanie przez władze Gminy pomocy ze strony podmiotów Programu, poprzez uzupełnianie działań Gminy komplementarnymi działaniami tych podmiotów,
- efektywniejsze wydatkowanie środków publicznych,
- prezentacja dorobku sektora i promowanie jego osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału podmiotów Programu.

Współpraca Gminy Lipno z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności oraz uczciwej konkurencji i jawności. Jako priorytetowe dla Gminy Lipno w roku 2021 zostały określone zadania publiczne z następujących dziedzin należących w świetle ustawy, do sfery zadań pożytku publicznego:

- W zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu:
  - upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców poprzez tworzenie warunków do uprawiania gier zespołowych i indywidualnych dyscyplin sportowych na terenie Gminy,

- organizacja rajdów, konkursów, imprez krajoznawczych promujących walory turystyczne, przyrodniczo – ekologiczne Gminy, a także aktywny wypoczynek,
  - organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym,
  - organizacja i uczestnictwo w gminnych, wojewódzkich i ogólnopolskich imprezach sportowych.
- W zakresie działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej oraz społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
- organizacja imprez plenerowych na terenie Gminy, których celem jest integracja międzypokoleniowa mieszkańców,
  - organizowanie przedsięwzięć (imprez) sprzyjających aktywizacji oraz integracji osób dorosłych i starszych, w szczególności w wieku emerytalnym.
- W zakresie podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej:
- organizacja imprez kulturalnych na terenie Gminy, mających na celu upowszechnianie kultury i podtrzymywania tradycji regionu,
  - organizowanie i prowadzenie zespołów, kół i sekcji kulturalnych.

Za szczególnie ważne uznaje się też zadania i przedsięwzięcia realizowane przy udziale środków uzyskanych lub pochodzących spoza budżetu Gminy (tj. środków samorządu wojewódzkiego, funduszy krajowych oraz zagranicznych, itp.).

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy Lipno, także te, w których Gmina jest członkiem. Informacje o części z nich pochodzą z KRS.

- Ochotnicza Straż Pożarna w Chlebowie, Radomicach, Łochocinie, Krzyżówkach, Brzeźnie, Karnkowie, Jankowie, Maliszewie, Wichowie, Popowie, Wierzbicku, Ostrowitem, Trzebiegoszczu, Złotopolu, Baranach oraz Zbytkowie,
- Kółko Rolnicze w Trzebiegoszczu,
- Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Gęsi Reprodukcyjnych w Rumiankowie,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Tomaszewie,
- 11 Kół Gospodyń Wiejskich,
- 7 Klubów Sportowych.

3.8. Analiza SWOT.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • doświadczenie zawodowe i wiedza pracowników, • współpraca z samorządem gminy, • efektywne działania grup roboczych, • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego, • współpraca z Sądem, Policją, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, • gotowość pracowników do kształcenia się, • bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zaplecza technicznego do realizacji punktu konsultacyjnego, • mała aktywność organizacji pozarządowych, • brak superwizji dla pracowników i członków grup roboczych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości wśród mieszkańców gminy na temat przemocy, • zminimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie, • łączenie działań lokalnych sektora publicznego i organizacji pozarządowych, • zwiększenie dostępności poradnictwa dla osób doświadczonych • kształtowanie u dzieci i młodzieży postaw prospołecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba miejsc w schroniskach, • brak mieszkań socjalnych, • niewystarczające środki finansowe na realizację zadań gminy, • pogłębiające się bezrobocie i ubóstwo, • brak zaufania do instytucji publicznych, • głęboko zakorzenione mity i stereotypy na temat przemocy, • brak przygotowania do zmiany u ofiar przemocy,

4. Ocena Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020

Zadania programu realizowane były w oparciu o współpracy:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej;

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Policją;
- Szkołami z terenu gminy Lipno i gmin sąsiednich;
- Ośrodkiem zdrowia w Łochocinie;
- Sadem Rodzinnym i Nieletnich w Lipnie;
- Prokuraturą Rejonową w Lipnie;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie.

W Gminie Lipno od 2011 roku działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który ma za zadanie monitorowanie zjawiska przemocy domowej, integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów działających na terenie gminy, a także specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 9 a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218, poz. 956) Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Szczegółowe zadania Zespołu to:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;

W ramach Zespołu są powoływane grupy robocze, a do ich zadań należy:

1. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
2. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;

3. dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Głównym zadaniem Zespołu jest monitorowanie zjawiska przemocy domowej, integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów na terenie gminy, a także specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy. W ramach Zespołu powoływane są grupy robocze, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy.

Praca w grupach roboczych opiera się na procedurze „Niebieskiej Karty” i obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli uprawnionych instytucji. Na posiedzeniu ty., członkowie grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby dotkniętej przemocą w rodzinie dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”. podstawowym zadaniem grupy roboczej jest opracowanie indywidualnego planu pomocy dla osoby dotkniętej przemocą zawierający propozycje działań pomocowych. Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę doświadczającą przemocy domowej w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby i jej rodziny i jest realizowany we współpracy z przedstawicielami ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych i prokuratora.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie na spotkanie grupy roboczej. Spotkania z osobami doświadczającymi przemocy i jej stosującymi nie odbywają się w tym samym miejscu i czasie. Członkowie grupy roboczej podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w szczególności: diagnozują sytuacje rodziny, przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów, motywują do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, przekazują informację o konieczności realizacji działań w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Działania GOPS

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednym z realizatorów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” i współpraca pracownika socjalnego są osadzone w obowiązkach wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Pracownicy socjalni GOPS w ramach pracy socjalnej podejmowali działania służące poprawie funkcjonowania osób i rodzin. W sytuacjach kryzysowych pracownicy socjalni podejmowali działania na rzecz osób i rodzin. Uczestniczyli we wszystkich posiedzeniach grup roboczych. Udzielali poradnictwa np. rodzinnego i zawodowego oraz wskazywali miejsca gdzie można uzyskać pomoc prawną, psychologiczną i pedagogiczną. Informowali o przysługujących świadczeniach i formach pomocy. Pracownicy socjalni systematycznie monitorowali rodziny dotknięte przemocą, w których toczy się procedura „Niebieskiej Karty”, rozładowywali konflikty rodzinne i wspierali osoby dotknięte przemocą. Mobilizowali, także osoby stosujące przemoc do podjęcia działań mających na celu zmianę ich postaw i zachowania. Dokumentowali podjęte działania i sytuację rodzin dotkniętych przemocą. Po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty”, w środowiskach, które tego wymagały pracownicy socjalni nadal prowadzili pogłębioną pracę socjalną. W niektórych środowiskach wprowadzono do rodzin asystenta w celu korekty postaw rodzicielskich i zapobiegania odebrania dzieci z rodziny. Ponadto pracownicy socjalni w ramach swoich obowiązków wspierali osoby z grupy ryzyka udzielając im szczegółowych wyjaśnień nt. procedury NK i możliwości pomocy gdyby doszło do niewłaściwych zachowań w ich rodzinach. Uczestniczyli też w wykładach nt. przeciwdziałania przemocy na terenie gminnych szkół.

Policja w Zespole Interdyscyplinarnym i procedurze NK

Policjanci w Gminie Lipno w ubiegłym roku wszczęli najwięcej procedur NK. Współpraca z Komisariatem Policji w Lipnie i dzielnicowymi w znacznym stopniu przyczyniła się do poprawy funkcjonowania rodzin i ochrony ofiar przemocy. Dzielnicowi uczestniczyli w Grupach Roboczych i dokumentowali swoje działania. Jak wynika z danych to Policja najczęściej jest tą służbą, która jako pierwsza pojawia się na interwencji i najczęściej rozpoczyna procedurę Niebieskiej Karty. Jednym z wielu obowiązków i zadań nałożonych na policję jest monitorowanie zagrożonych środowisk, wszczynanie postępowań przygotowawczych przeciwko i działań prewencyjnych wobec sprawcy.

Wsparcie PCPR

Rodziny z terenu Gminy Lipno korzystały również ze wsparcia PCPR w ramach realizowanego programu „Rodzina w Centrum” (poradnictwo psychologiczne, prawne, terapia rodzinna. Warsztaty –„ moje emocje”, warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie, poradnictwo pedagogiczne, mediacje rodzinne, warsztaty socjoterapeutyczne, grupy wsparcia) oraz mogły korzystać z poradnictwa pedagogicznego w GOPS w Lipnie.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych powiatu należy między innymi – „opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”

Działania GKRPA

Terapeuta GKRPA w Lipnie uczestniczył w spotkaniach grup roboczych, a osoby uwikłane w przemoc domową i mające problem z uzależnieniem mogły skorzystać z oferty pomocowej w punkcie informacyjno-konsultacyjnym. Certyfikowany terapeuta GKRPA udziela wsparcia osobom uzależnionym, uwikłanym w problemy przemocy w rodzinie.

Podnoszenie kwalifikacji

Wszyscy członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w celu zwiększenia kompetencji zawodowych brali udział w szkoleniach zorganizowanych przez GOPS w Lipnie, przy współpracy z GKRPA oraz szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Urząd Marszałkowski i Urząd Wojewódzki.

Ewaluacja zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipno w latach 2016-2020

Tabela nr 1. Ilość prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość	19	29	29	31	33

Powyższe dane wskazują, że w roku 2020 do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło najwięcej procedur „Niebieskiej Karty”.

Tabela nr 2. Ilość zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
liczba	19	22	23	21	24

W 2016r. odbyło się 8 posiedzeń grup roboczych w sprawie procedur Niebieskiej Karty, natomiast w 2017 r. odbyło się 48 takich posiedzeń. W 2018 r. członkowie grup roboczych uczestniczyli w 13 posiedzeniach, w 2019r. w 6 posiedzeniach, natomiast w roku 2020 odbyły się 63 takie posiedzenia.

Tabela nr 3. Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskiej Karty”

Przyczyna	2016	2017	2018	2019	2020
§ 18 ust. 1 pkt. 1	19	20	21	16	19
§ 18 ust.1 pkt. 2	0	2	2	5	5

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni wskazanych okresów większość procedur „Niebieskiej Karty” była zakończona na podstawie § 18 ust.1 pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” tj. zaprzestanie stosowania przemocy.

Tabela nr 4. Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskiej Karty”

Podmioty	2016	2017	2018	2019	2020
Policja	29	29	29	31	31
GOPS	0	0	0	0	2

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedura „Niebieskiej Karty” może zostać wszczęta przez uprawnione podmioty. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 207 § 1 kk, tj. znęcanie się psychiczne lub fizyczne nad osobą najbliższą. Z tabeli wynika, że zdecydowanie największą ilość procedur wszczyna Policja.

Tabela nr 5. Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Kobieta	23	25	25	22	24

Mężczyzna	2	1	5	7	6
Dziecko	2	1	0	1	1
Razem	27	27	30	30	31

Z powyższej tabeli wynika, że przemoc najczęściej doświadczają kobiety. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest podejrzenie stosowania przemocy wobec dzieci, wszczęcie procedury wobec nieletnich utrzymywało się na wyrównanym poziomie (średnio 1 przypadek w roku, w 2018 nie zgłoszono żadnego przypadku stosowania przemocy domowej wobec dziecka). Ofiar przemocy w rodzinie jest mniej, niż założonych NK z uwagi na to, iż w jednej rodzinie wszczęto dwukrotnie procedurę Niebieskiej Karty.

Tabela nr 6. Liczba przekazanych przez Zespół Interdyscyplinarny /grupę roboczą zawiadomień do organów ścigania (Policja, Prokuratura) o podejrzeniu przestępstwa w związku z przemocą w rodzinie.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Zawiadomienie do prokuratury	1	0	0	2	3

z analizy wynika, że Grupy Robocze najwięcej zawiadomień o podejrzeniu stosowania przemocy złożyły do prokuratury w 2020 roku, należy wziąć pod uwagę fakt, iż w tym roku do Przewodniczącego ZI wpłynęło najwięcej procedur NK.

Tabela nr 7. Ilość rodzin doświadczających przemocy objętych wsparciem asystenta rodziny

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość rodzin	0	1	1	2	2

W rodzinach zagrożonych przemocą dochodzi do zaburzeń w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, dlatego wymagane jest wsparcie asystenta rodziny. Z analizy tabeli wynika, że od 2016 roku rodziny z NK systematycznie korzystają z tej formy wsparcia – najwięcej rodzin korzystało w latach 2019-2020.

5. Założenia programu

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie nastawiony jest głównie na działania profilaktyczne oraz bezpośrednią pomoc

osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwrażliwieniem na przemoc wobec dzieci.

Zasada nadrzędną programu jest ścisła współpraca z podmiotami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie: GOPS, szkoły, sądy, Policja, służba zdrowia., Komisja Alkoholowa, Prokuratura, PCPR (poprzez wspólną pracę w Zespole).

5.1. Cele programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia skali tego zjawiska w Gminie Lipno.

Cele szczegółowe:

- 1) Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie, kompleksowej pomocy;
- 4) Dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych dla ofiar i sprawców przemocy domowej;
- 5) Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb i organizacji, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

6. Zadania programu

Cel 1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, realizowany będzie poprzez następujące zadania:

1. Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenie akcji informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy ze strony instytucji gminnych lub innych obejmujących swym działaniem teren gminy.

Cel 2. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowany będzie poprzez następujące działania:

1. realizacja programów profilaktycznych;
2. realizacja szkoleń nastawionych na umiejętności wychowawcze rodziców;

3. wspieranie działań profilaktycznych poprzez pozyskiwanie do współpracy mediatorów.

Cel 3. Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie, kompleksowej pomocy, realizowany będzie poprzez następujące zadania:

1. udzielanie natychmiastowej pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz osób starszych;
2. wspieranie działań osłonowych i pomocy społecznej, zapewniających bezpieczeństwo socjalne ofiarom przemocy domowej.

Cel 4. Dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych dla ofiar i sprawców przemocy domowej, realizowany będzie poprzez następujące zadania:

1. tworzenie infrastruktury lub dostosowanie istniejących zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych.

Cel 5. Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb oraz organizacji, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, realizowany będzie poprzez następujące zadania:

1. szkolenia dla osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ;
2. udział w seminariach, konferencjach i warsztatach, podnoszących kompetencje członków Zespołu i grup roboczych.

7. Realizatorzy Programu

Urząd Gminy Lipno, ul. Mickiewicza 29, 87-600 Lipno;

Komisariat Policji w Lipnie, ul. Platanowa 1, 87-600 Lipno;

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Mickiewicza 29, 87-600 Lipno;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Mickiewicza 58, 87-600 Lipno'

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, 87-600 Lipno;

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ul. Mickiewicza 29, 87-600 Lipno;

Zespół Szkół w Karnkowie, 87-600 Lipno;

Zespół Szkół w Radomicach, 87-600 Lipno;

Szkoła Podstawowa w Wichowie, 87-600 Lipno

Szkoła Podstawowa w Maliszewie, 87-600 Lipno;

Szkoła Podstawowa w Jastrzębiu, 87-600 Lipno;

Szkoła Podstawowa w Trzebiegoszczu, 87-600 Lipno

Sąd Rejonowy w Lipnie, ul. Józefa Piłsudskiego 15/17, 87-600 Lipno;

Prokuratura Rejonowa, ul. Józefa Piłsudskiego 15/17, 87-600 Lipno.

8. Harmonogram programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska

Cele szczegółowe	Zadania	Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizatorzy	Termin realizacji
Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie	Organizacja lokalnych kampanii i programów społecznych na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych, liczba zaangażowanych partnerów, liczba publikacji np. prasa lub w internet	GOPS, Policja, Oświata, Zespół Interdyscyplinar ny GKRPA	2021-2025
	Prowadzenie akcji informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy ze strony instytucji gminnych lub innych obejmujących swym działaniem teren gminy	Opracowanie i wdrożenie programów informacyjnych w jednostkach gminnych	Liczba kompletów Ulotek, plakatów, liczba miejsc, do których zostały przekazane ulotki, plakaty	GOPS Policja Oświata Zespół Interdyscyplinar ny GKRPA SZSOZ	2021-2025

Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Realizacja programów	Organizacja programu profilaktycznego	Liczba zrealizowanych projektów, liczba osób, które korzystały ze szkoleń	PCPR, GOPS	2021-2025
	Realizacja szkoleń nastawionych na umiejętności wychowawcze rodziców	Wsparcie rodzin z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zajęcia tzw. Szkoły Rodzica	Liczba udzielonych porad, liczba szkoleń, liczba osób, u których wzrosła świadomość nt. prawidłowych funkcji wychowawczych zapobiegających przemocy	GOPS, Oświata, PCPR	2021-2025
	Wspieranie działań profilaktycznych poprzez pozyskanie do współpracy mediatorów	Wsparcie rodzin dotkniętych kryzysem i konfliktami	Liczba pozyskanych mediatorów, liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie mediacji	GOPS PCPR	2021-2025
Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy, kompleksowej pomocy	Udzielenie natychmiastowej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i osób starszych	Prowadzenie wsparcia specjalistycznego, interwencje kryzysowe, rozpoczęcie procedury NK, kierowanie do ośrodków wsparcia	Liczba udzielonych porad, interwencji kryzysowej, liczba wypełnionych NK, liczba osób, którym udzielono wsparcia, liczba konsultacji psychologicznych i	GOPS Policja Oświata GKRPA Zespół Interdyscyplinar ny PCPR	2021-2025

			terapeutycznych		
	Wspieranie działań osłonowych i pomocy społecznej, zapewniających bezpieczeństwo socjalne ofiarom przemocy domowej	Prowadzenie poradnictwa socjalnego oraz pracy socjalnej	Liczba udzielonych porad oraz pracy socjalnej	GOPS	2021-2025
Dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych i pomocowych dla ofiar i sprawców przemocy domowej	Tworzenie infrastruktury i dostosowanie istniejących zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych	Współpraca na etapie kierowania sprawców przemocy do programów korekcyjno-edukacyjnych	Liczba osób skierowanych do programów profilaktyczno-edukacyjnych	GOPS PCPR	2021-2025
Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych członków Zespołu i Grup Roboczych	Szkolenia dla osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych, szkolenia dla członków Zespołu i Grup Roboczych, samokształcenie członków Zespołu i Grup Roboczych	Liczba szkoleń, liczba uczestników szkoleń, liczba osób przeszkolonych	GOPS Policja Oświata GKRPA Zespół Interdyscyplinar ny PCPR Prokuratura Zespół kuratorski Stowarzyszenie	2021-2025
	Udział w seminariach, konferencjach i warsztatach, podnoszących	Udział w seminariach, konferencjach i warsztatach członków	Liczba szkoleń, Liczba uczestników szkoleń, liczba	GOPS Policja Oświata GKRPA	2021-2025

	kompetencje członków Zespołu Interdyscyplinarne go i Grup Roboczych	Zespołu i Grup Roboczych	osób przeszkolonych	Zespół Interdyscyplinar ny PCPR Prokuratura Zespół kuratorowski Stowarzyszenie	
--	---	-----------------------------	------------------------	---	--

9. Monitoring i ewaluacja

„Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” będzie zarządzany przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ewaluację programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Lipnie wraz z Zespołem Interdyscyplinarnym w oparciu o przyjęte wskaźniki.

10. Finansowanie programu

Źródłem finansowania „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Lipno będą środki własne gminy oraz środki ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Środki własne gminy:

- a) Będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- b) Pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – GKRPA – (Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

UZASADNIENIE

Konieczność podejmowania działań zapobiegających występowaniu przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2020, poz.218 i poz. 956). Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie jest zadaniem obligatoryjnym dla gmin i wynika bezpośrednio z art. 6 ust.2 pkt 1 przywołanej ustawy. Realizacja programu to obowiązkowy i niezbędny element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny, podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. W opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 przyjęto założenia o kontynuacji celów i działań z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar na lata 2016-2020. Zakłada się realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych, dążenie do wzmocnienia wypracowanego systemu i dotychczasowych działań podejmowanych na terenie gminy, a także monitoring, ewaluację jako metody wspierania rozwoju zawodowego jego realizatorów, zwiększające jakość i efektywność pomocy niesionej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Program określa działania, które angażują wiele służb, instytucji oraz organizacji do odpowiedzialności za ich realizację. W związku z powyższym, przyjęcie uchwały jest zasadne.